

или „ХУБАВА РАБОТА, АМА ... БЪЛГАРСКА!“

По-нататък бих желал да насоча вниманието ви върху определените като ЕДНОСТРАНЧИВИ законови клаузи и самия генезис на квалифицираната като едностранчива законова постановка.

Осигуряването и дългосрочното животозастраховане се различават по сметните си основи и имат за цел постигането на един и същ резултат, като определено може да се твърди, че сметните основи на застрахователите са много по-гъвкави от тези на осигурителите и считам, че именно в тази гъвкавост се съдържа и двустранният интерес, за който стана дума по-горе.

Осигурителите работят на принципа на дефинираната вноска за осигуряване. Това би следвало да означава, че законово се слага минимален праг в проценти от направената вноска, която сума следва да се инвестира съгласно установената от закона схема. В процеса на инвестициите си осигурителите се стремят да постигнат колкото се може по-висока доходност, която рекламират и привличат по този начин осигурени лица от конкурентни осигурителни фондове. В някои страни по описаните по-горе причини до 80 % от осигурените лица сменят в рамките на една календарна година своите осигурители. Такива страни са Испания, Мексико, Чили и др. За привличане на нови осигурени лица от конкурентните пенсионните фондове, стремежи се към висока доходност, често прибавят, скрито или явно, към рисковите финансови операции и инвестиции. По тази причина същите са изключително чувствителни към административното ограничаване на възможностите им за инвестиции с висока доходност. Тази им чувствителност до голяма степен не им позволява да бъдат подходящ инструмент в разположение на бюджета на страната за решаването на други важни за финансовата стабилност фактори, като дефицит по текущата сметка, инфлация и вътрешен дълг на страната. **Такъв подходящ инструмент за решаване на преждеупоменатите въпроси, стоящи пред държавата, са животозастрахователите по дългосрочни застраховки „Живот“ със спестовен елемент и рентни клаузи.**

В сметните си основи застрахователите работят на принципа на „дефинираната“ (определената предварително) пенсия. Този принцип може да се формулира и като използване в сметните основи на дефинирана техническа лихва. Тази лихва се ограничава „отгоре“ в актоерските бази нормативно от надзорното ведомство. Целта на ограничението е застрахователите да не могат да се конкурират, като дефинират предварително високи размери на застра-

хователните суми и ренти, които могат да застрашат собствената им финансова стабилност.

Застрахователното спестяване винаги може да даде на застрахованите по-високи равнища на пенсиите чрез отчитане (и сръчното калкулиране, разбира се) проявата на смъртността сред застрахованите лица. За преживелите лица от застрахователната съвкупност смъртността може и да оказва положително влияние в зависимост от избраната актюерска комбинация!

Застрахователите и осигурителите във вътрешните си разчети залагат на проявата във времето на олихвителния фактор, съпровождащ инвестициите им, и основният въпрос за тях е „дали субективните действия на лицата от формираните съвкупности ще позволят неговата проява?“ (Става въпрос за дългосрочността на процеса.) С оглед носенето и на риска „Смърт“ по дългосрочните застраховки „Живот“ на застрахователите е позволено да санкционират лицата, които се отлъчват преждвременно от застрахователните съвкупности, тъй като се смята, че те преценяват собственото си здравословно състояние като добро и „натоварват с риск“ оставащите в съвкупността. По този начин застрахователите за разлика от осигурителите управляват стопански по-ефективно създадените от тях съвкупности в полза на онези, които остават застраховани, съгласно условията на застрахователните договори и същите не са толкова чувствителни към доходността на реализираните инвестиции за покритие на техническите резерви.

Именно в описаните по-горе възможности за гъвкави реакции от страна на застрахователите се съдържа възможността пенсионните проблеми в Република България да бъдат решавани, като законът, освен да изисква, има голяма възможност и да предлага значителен финансов ресурс именно на онзи, от когото се очаква да синхронизира интересите, т.е. държавата, по следния начин:

Ограничаването на техническата лихва на застрахователите в Република България е в размер на не повече от 3,5% на годишна база (НРМОТЗР). Това на обикновен език означава, че ако един застраховател управлява средствата (еквивалентните активи) от техническите си резерви с годишна доходност 3,5%, то сметките му ще излязат верни, а ако застрахователят е изградил сметните си основи при техническа лихва по-ниска от максимално допустимата и реализира доходност от 3,5%, то застрахователят ще получи излишък от средства за покритието на техническите си резерви за в бъдеще. Ако ЗДДФЛ се промени така,

че спестовните застраховки със срок, да кажем 15 години и повече, не се облагат с данък на изхода при ползвано фискално облекчение на входа, то това означава, че може да се очаква „бум“ в дългосрочното застраховане по чисто комерсиални съображения на застрахованите и най-вероятно настойчиво рекламирано от самите застрахователи с цел изгодно спестяване!

Евентуалните опасения от това, че „бумът“ в дългосрочното застраховане, настъпил заради лихвите и дивидентите, които застрахователите начисляват, плюс калкулирания към премията отстъпен данък, който щял да ошети държавата (?!), спокойно могат да бъдат компенсирани с една промяна в КЗ, с която задължително 50 % от премийните (математическите) резерви на облекчените с ДОД застраховки да бъдат инвестирани в ДЦК, които могат да са с годишна доходност не повече от 3,5%. Това означава „бум“ на много пари, предоставени на държавата за дълъг срок от време - 15 години и повече, при желана доходност, не по-голяма от 3,5%, като за практическата реализация на описания процес по-долу предлагам следните законови промени, както следва:

1. В ЗДДФЛ ПРЕДЛАГАМ СЛЕДНИТЕ НОВИ РЕДАКЦИИ НА:

Чл. 13, ал. 1., т. 14. (придобива две подточки със следния текст)

т. 14, подт. 1. застрахователните обезщетения, когато е настъпило застрахователно събитие по застраховки от Раздел II, Приложение 1 към КЗ;

т. 14, подт. 2. По спестовни застраховки „Живот“ с пенсионна клауза и със срок не по-малък от 3 години - застрахователните суми, платими при „смърт“ или „изтичане на срока“.

Чл. 38, ал. 8, т. 1. Откупуване или връщане на застрахователните премии на застрахования по застраховки „Живот“.

Чл. 46, ал. 2. В случаите на обратно откупуване на застраховките „Живот“ и/или връщане на застрахователните премии на застрахования, преди да са изтекли 3 години от началото на договора - данъкът по чл. 38, ал. 8 е в размер от 7 на сто.

2. В КОДЕКСА ЗА ЗАСТРАХОВАНЕТО ПРЕДЛАГАМ КАТО НАПЪЛНО ДОСТАТЪЧНА СЛЕДНАТА НОВА РЕДАКЦИЯ НА ЧЛ. 74, АЛ. 1, Т.3:

Чл. 74, ал. 1, т. 3. Неограничено в активи по чл. 73, ал. 1, т. 2, но не по-малко от 50% от математическия резерв, служещ за покритие по спестовни застраховки „Живот“, за които премии се ползват данъчни облекчения от застрахованото лице по ЗДДФЛ или работодателя по ЗКПО.

Ако се направят изчисления, става видно, че се

касае за значителен финансов ресурс, който ще се предоставя ежемесечно на държавата с бъдещо задължение за плащане, настъпващо едва след 15 години, и то с напълно приемливи лихвени равнища. Оставащите 50 % от техническите резерви на застрахователите, които не са инвестирани в ДЦК, могат да им послужат и да бъдат инвестирани при друга доходностно съобразно техните разбирания. По-долу предлагам на вниманието ви с цел размисъл и следната калкулация:

„Ако приемем, че брутният размер на фонд „Работна заплата“ в Република България, служещ като данъчна основа за облагане с ДОД, възлиза на около 1,5 млрд. лв./месечно и към тази сума се добавят доходите на всички еднолични търговци, както и сумите за дългосрочни застраховки, платими от работодателите (по ЗКПО), и разпределените печалби измежду физически лица, съдружници в дружества - печеливши по смисъла на ЗКПО, става видно, че данъчната основа, върху която би се разпростряло данъчното облекчение, предвидено в чл. 19 от ЗДДФЛ, възлиза на сума, близка до 3 млрд. лв./месечно. - отделно за калкулацията на резервите, които ще се инвестират в ДЦК, спомогат и застраховките, платими от работодателя. Сумата, която подлежи на данъчна преференция, в разглеждания случай би възлизала на около 300 млн. лв./месечно при сегашната редакция на чл. 19 от ЗДДФЛ. С достатъчна за практиката точност, ако се приеме предлаганата промяна в чл. 73 от КЗ, може да се счита, че средно годишно на държавата ще се предлагат инвестиции в дългосрочни и нисколихвени ценни книжа, суми от порядъка на над 1 500 000 000 лв. Тази сума може да се коригира (завиши) при евентуалното увеличаване и задължаване на застрахователите да инвестират задължително в ДЦК до 70% от техническите си резерви (разумен праг).

Следва да се има предвид взаимовръзката, че с ръста на доходите ще расте и техническият резерв на застраховките, а от там ще се увеличава и средно годишната сума на инвестициите в дългосрочни ДЦК. Както става видно, предлаганите промени „изваждат от оборот“ суми, които в близкосрочен годишен план следва да възлизат на суми от около 2 000 000 000 лв., което начинание следва от осигури достатъчно парични суми „за старост“ и да окаже антиинфлационен натиск върху финансовата система на страната.“

Не бива да се игнорира при разчетите и фактът, че след изтичане на 15-годишния срок бъдещите задължения за изплащане на натрупаните от инвестицията в ДЦК суми са рентно-анюитетни, т.е. ликвидността на активите ще се осъществява постепенно за срок не по-малък от поне още 20 години, и то при постоянен „свеж“ поток от нови застраховани.

В заключение считам за неправилни и несправедливи разсъжденията, направени напоследък пред медиите за премахване на данъчните преференции за личните вноски за застраховки „Живот“ и пенсионни осигуровки поради въвеждането (?!) на „плосък данък“ в размер от 10 на сто от доходите, по следните причини:

1. **Застраховките „Живот“ и пенсионните осигуровки са огледалната проекция на задължителните осигурителни вноски към НОИ и НЗОК върху полето на частния бизнес. Абсолютно несправедливо е задължителните вноски за социално осигуряване в НОИ и НЗОК да са необлагаеми с ДОД, а вноските за доброволно допълнително застраховане и/или осигуряване да са облагаеми с такъв данък.**
2. **Максималният размер на осигурителния праг в НОИ е бил винаги определен и фиксиран, т.е. едно лице и да иска, няма право да се доосигури в НОИ. Именно поради тази причина брутният номинален размер на вноските в НОИ и НЗОК трябва да е равен най-малко на облекчените с ДОД доброволни вноски за дългосрочно застраховане и/или доосигуряване. Ако се вземе предвид, че към настоящия момент вноските за задължително социално осигуряване (за сметка на работодателя и работещия) са в размер около 30% от брунтната заплата на осигурения - брутният облекчение за пенсионно застраховане плюс пенсионно и здравно осигуряване възлизат на едва 20%, то справедливо е да се очаква увеличаване в размера на данъчно облекчените вноски, а не обратното (!!!), и то независимо от прилаганата ставка на ДОД.**

ЕПИЛОГ

ГОСПОДА УПРАВЛЯВАЩИ И ЗАКОНОТВОРЦИ,
Майсторлъкът в политиката, дипломатията и другите им производни, които модерно нарекохме PR, се заключава в това, да действате тъй, щото непрекъснато управляваните да чувстват, че стоите до тях, а не срещу тях. Да чувстват (управляваните), че когато е нужно, стоите зад тях, т.е. зад гърбовете им, а не зад други части от тялото им!
Свети Йоан Рилски ни завеща: „Онзи, който иска да е по-горен и да управлява другите, да им бъде слуга!“

БОРИС ГЕОРГИЕВ,
председател на СвЗК